

Sprawozdanie z VI Ogólnopolskiej Konferencji Geografii Historycznej „Przestrzenny Wymiar Badań Dziedzictwa Kulturowego” – Łódź, 14–15 listopada 2019 r.

Organizatorami VI Ogólnopolskiej Konferencji Geografii Historycznej były Katedra Geografii Politycznej, Historycznej i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Łódzkiego, Komisja Geografii Politycznej i Historycznej Polskiego Towarzystwa Geograficznego oraz Komisja Geografii Historycznej Polskiego Towarzystwa Historycznego. Patronat nad wydarzeniem objeli: rektor UŁ prof. dr hab. Antoni Różalski, Narodowy Instytut Dziedzictwa, marszałek województwa łódzkiego Grzegorz Schreiber oraz portal „Łódzkie Promuje”. W skład komitetu organizacyjnego weszli: przewodniczący dr Łukasz Musiaka (przewodniczący Oddziału Łódzkiego PTG, członek KGPIH PTG), sekretarze: dr Tomasz Figlus, dr Magdalena Deptuła i dr Anna Kruś oraz członkowie: prof. dr hab. Marek Sobczyński (kierownik Katedry Geografii Politycznej, Historycznej i Studiów Regionalnych UŁ, przewodniczący KGPIH PTG), mgr Michał Gochna (sekretarz KGH PTH). Komitet naukowy tworzyli natomiast: prof. Roman Czaja (Uniwersytet Mikołaja Kopernika), dr hab. Anna Kantarek (Politechnika Krakowska), dr hab. Piotr Kittel (UŁ), dr hab. Beata Konopska (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), prof. Marek Koter (UŁ), dr hab. Izabela Lewandowska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), dr hab. Monika Murzyn-Kupisz (Uniwersytet Jagielloński), dr hab. Urszula Myga-Piątek (Uniwersytet Śląski) oraz dr hab. Bogumił Szady (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II).

Obrady obejmujące referaty i dyskusje w ramach dziesięciu wydzielonych sesji problemowych, w tym jednej posterowej, toczyły się 14 i 15 listopada w auli

im. prof. Stanisława Liszewskiego Collegium Geographicum UŁ.

Zakreślony przez organizatorów zakres problemowy konferencji obejmował koncepcje teoretyczne z obszaru studiów geograficzno-historycznych nad dziedzictwem kulturowym i ich recepcją w badaniach empirycznych. Rozpatrywano rolę geografii historycznej w badaniach nad dziedzictwem kulturowym, zmianę podejścia do jego ideowego, konserwatorskiego i praktycznego wykorzystania oraz ewolucję pojęcia *dziedzictwo kulturowe*. Poruszone zostały zagadnienia dotyczące zastosowania tradycyjnych i nowoczesnych narzędzi badawczych w geografii historycznej i dziedzictwa kulturowego (w tym HGIS), roli dziedzictwa kulturowego w rozwoju przestrzennych struktur osadnictwa i utrwalaniu ich zabytkowego charakteru, problematyka przemian i zanikania dziedzictwa kulturowego miast i wsi, badania dziedzictwa wielokulturowości w ujęciu geograficzno-historycznym (w tym rola mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych w powstawaniu dziedzictwa kulturowego) oraz rozważania na temat dziedzictwa kulturowego jako nośnika dawnych i współczesnych idei politycznych, historycznych, militarnych, religijnych, kulturowych i innych. Głównym celem konferencji było zaprezentowanie wyników badań empirycznych nad dziedzictwem kulturowym oraz dyskusja na temat zagadnień teoretyczno-metodycznych. W sposób szczególnie zaakcentowano rolę i znaczenie, jakie w badaniach nad dziedzictwem kulturowym ma geografia historyczna. Uczestnicy konferencji pochylili się też nad zagadnieniem szans i zagrożeń, które coraz bardziej powszechna interdyscyplinarność w badaniach dziedzictwa (*heritage studies*) przynosi geografii historycznej jako dyscyplinie badawczej. Konferencja ta w założeniu miała stanowić interdyscyplinarne spotkanie badaczy podejmujących studia geograficzno-historyczne i przyczynić się do ich dalszej współpracy.

Obrady zainaugurowane zostały wystąpieniami dziekana Wydziału Nauk Geograficznych UŁ dr. hab. Bogdana Włodarczyka, kierownika Katedry Geografii Politycznej, Historycznej i Studiów Regionalnych UŁ prof. Marka Sobczyńskiego oraz przewodniczącego komitetu organizacyjnego dr. Łukasza Musiaki. Wykład otwierający wygłosił zaś kierownik Oddziału Łódzkiego NID Paweł Filipowicz.

W pierwszej sesji, poświęconej problematyce dziedzictwa kulturowego w kartografii, wystąpili: dr hab. Beata Konopska, dr hab. Marek Barwiński (UŁ), dr hab. Bogumił Szady, mgr Michał Gochna (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk), dr Grzegorz Kęsik (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) oraz mgr Jacek Jeremicz (Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie). W kolejnej, dotyczącej problematyki badań dziedzictwa wielokulturowego i regionów wielokulturowych, referaty wygłosili: dr hab. Mariusz Kowalski (Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN), dr hab. Izabela Lewandowska, dr hab. Andrzej Rykała (UŁ), dr Michał Dolata (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) oraz dr Anna Wilk (Fundacja „Hereditas”). W ramach sesji dotyczącej problematyki zastosowania w badaniach dziedzictwa kulturowego metod geoinformacyjnych wystąpili: dr Tomasz Panecki (IH PAN), dr Mateusz Zawadzki (UMCS), zespół autorski: dr Krzysztof Ostafin, dr Dominik Kaim i dr Mateusz Troll (wszyscy UJ), reprezentant innego zespołu dr Dominik Kaim, a także mgr Marcin Szwagrzyk (UJ), mgr inż. Monika Dobosz (UJ), dr Jakub Taczanowski (UJ), dr Mateusz Troll, dr Krzysztof Ostafin, dr Jakub Kuna (UMCS). Jako przedostatni w sesji tej wystąpił reprezentujący UŁ duet autorski dr Marta Nalej i dr Łukasz Musiaka, a zamknęła ją kolejna reprezentantka tej uczelni, mgr Angelika Jasion. Na sesję posterową złożyło się pięć prezentacji posterów naukowych:

Katarzyny Kuzary i Anny Płaczek (Uniwersytet Wrocławski), dr Iryny Zakutynskiej (Podkarpacki Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankowsku), dr. Romana Sływki (Uniwersytet im. Wasyla Stefanyka) i dr Lubow Sływki (Iwano-Frankowski Narodowy Uniwersytet Medyczny), mgr inż. arch. Anny Sinięckiej (UAM) oraz dr Iryny Zakutynskiej i dr. Sławomira Mielnika (KUL).

Pierwszy dzień obrad zakończyły dwie równoległe sesje. W jednej wystąpili: dr hab. Monika Murzyn-Kupisz, dr hab. Krystyna Krawiec-Złotkowska (Akademia Pomorska w Słupsku), dr Paweł Wespiański (Muzeum Warszawy) i mgr Anna Majewska (UŁ). W drugiej natomiast: dr hab. Michał Kupiec (przedstawił prezentację przygotowaną wspólnie z Magdaleną Olejniczak z Uniwersytetu Szczecińskiego), dr Janusz Łach (UWr), mgr Paulina Gorazd-Dziuban (Uniwersytet Rzeszowski) oraz mgr Zachariasz Mosakowski i dr Dariusz Brykała (obaj IGiPZ PAN). Pierwszy dzień konferencji zakończony został uroczystym bankietem w restauracji Centrum Szkoleniowo-Konferencyjnego Uniwersytetu Łódzkiego przy ulicy Stefana Kopcińskiego.

Drugiego dnia obrady kontynuowane były w ramach czterech sesji na temat badań dziedzictwa wielokulturowego i regionów wielokulturowych, dziedzictwa kulturowego w badaniach morfogenezy i morfologii osadnictwa (dwie sesje) oraz społeczno-ekonomicznej roli dziedzictwa kulturowego i zarządzania dziedzictwem kulturowym. W ramach pierwszej sesji wystąpili: dr Monika Adamska (Politechnika Opolska), dr hab. Joanna Szczepankiewicz-Battek (Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu), dr Małgorzata Skulimowska (UR), dr Anna Kruś (UŁ), mgr Piotr Dolata (Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego) i mgr Patryk Orlewski (UŁ). W następnej kolejności odbyły się dwie sesje poświęcone morfogenezie i morfologii osadnictwa, na których referaty wygłosili:

prof. Marek Sobczyński, dr hab. Robert Szmytkie (UWr), dr Monika Maria Cysek-Pawlak (Politechnika Łódzka) oraz dr Magdalena Deptuła (UŁ). Równoległą sesją dotyczącą społeczno-ekonomicznej roli dziedzictwa kulturowego i zarządzania dziedzictwem rozpoczęła dr Marta Chmielewska (UŚ), a kolejnymi prelegentami byli: dr Magdalena Duda-Seifert (UWr), mgr Kamil Stasiak (Muzeum Krakowa), mgr Artur Żyto (UAM). Ostatnią sesję drugiego dnia rozpoczął dr Tomasz Figlus, a po nim wystąpili: mgr Monika Cepil (UŁ), dr Mariusz Lamprecht (UŁ) oraz dr Łukasz Musiaka, który po ożywionej dyskusji dokonał podsumowania i zamknięcia konferencji.

Wśród zagadnień poruszonych przez prelegentów w ciągu dwóch dni obrad znalazły się m.in. koncepcje teoretyczne w zakresie studiów geograficzno-historycznych nad dziedzictwem kulturowym i ich recepcja w badaniach empirycznych, metodyczne aspekty wykorzystania bazy źródłowej (w tym materiałów kartograficznych) w rekonstrukcji krajobrazu kulturowego, problemy zastosowania w geografii historycznej tradycyjnych i nowoczesnych narzędzi badawczych, zagadnienia pochodzenia i determinanty przemian dziedzictwa w różnych skalach czasowych i przestrzennych, zagadnienia procesu rozwoju struktur przestrzennych osadnictwa, kształtowania się sieci osadniczej oraz genezy i przemian morfologicznych miast i wsi, a także badania wielokulturowości w ujęciu geograficzno-historycznym.

Łączna liczba aktywnych uczestników konferencji sięgnęła 50 osób reprezentujących 26 ośrodków akademickich, placówek muzealnych i innych podmiotów z kraju i zagranicy. Wygłoszono wykład inauguracyjny oraz 47 referatów zgrupowanych w 10 sesjach tematycznych. Dodatkowo konferencji towarzyszyła wystawa pt. „1919–2019. Sto lat województwa łódzkiego w zbiorach Biblioteki UŁ”, zorganizowana przez Oddział Łódzki

Polskiego Towarzystwa Geograficznego i Bibliotekę Uniwersytetu Łódzkiego.

Wyróżniającą cechą konferencji była interdyscyplinarność, przejawiająca się choćby w afiliacjach uczestników i różnicowaniu tematycznym wystąpień. Może to być dobry prognostyk dla żywotności dyscyplin, jakimi są geografia historyczna i studia nad dziedzictwem kulturowym. Jednocześnie jest to jednak poważne wyzwanie dla integracji i współpracy środowiska naukowego, muzealników, samorządowców oraz praktyków reprezentujących różnorodne dyscypliny i podejścia badawcze. Organizowane w Łodzi konferencje z zakresu geografii historycznej powinny być kontynuowane nie tylko jako okazja do prezentacji wyników badań, ale również jako miejsce do zawiązywania współpracy, wymiany doświadczeń, poglądów i integracji różnych środowisk. ■

Łukasz Musiaka
(Łódź)